

?El Síndic de Greuges proposa un nou impost perquè la indústria ramadera pagui el cost de la depuració dels purins

És una de les recomanacions finals d'un informe del Síndic sobre la contaminació per purins a Catalunya | També proposa una moratòria en els permisos a noves granges mentre no s'aprovi una modificació de la normativa

A Catalunya hi havia el 2015 una cabana porcina declarada de 7,6 milions de caps | Brais G. Rouco / Directa

El Síndic de Greuges, Rafael Ribó, proposa la creació d'un nou tribut o tributs perquè sigui la indústria ramadera qui pagui el cost de la depuració dels purins. Aquesta és una de les recomanacions que fa el Síndic en un complet informe sobre la contaminació provocada per purins (http://www.sindic.cat/site/unitFiles/4255/Informe%20purins%20a%20Catalunya_cat_ok.pdf) a Catalunya. En l'informe, el Síndic també fa tot un seguit de valoracions i propostes, força en la línia de les que ha fet històricament el moviment ecologista, i el Grup de Defensa del Ter (GDT) en particular, mentre administració i sector, tot i aconseguir avenços, es dedicaven a posar més pedaços que solucions als problemes de contaminació per les dejeccions ramaderes. Tal com indica el Síndic en el seu informe, també citant fonts de l'administració, la contaminació per purins en els últims anys, no només no ha disminuït, sinó que s'han hagut d'anar ampliant les anomenades zones vulnerables del país afectades per aquest tipus de contaminació.

D'aquí que, mentre la Generalitat no aprovi una nova regulació, el Síndic també fa una altra recomanació en la línia del que ha reclamat el moviment ecologista des de fa anys: que es valori si és necessari aplicar una moratòria en l'atorgament d'autoritacions per a la instal·lació de noves granges del sector porcí a les comarques saturades per nitrats. En tot cas, afegeix el Síndic, si la nova regulació no s'aprova en el termini de sis mesos, s'haurà d'aplicar la moratòria.

També en la mateixa línia, Ribó proposa la creació d'una taula sectorial amb presència dels departaments de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, el d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, i del de Territori i Sostenibilitat, amb l'objectiu que analitzi anualment les dades del sector respecte de la necessitat de «reduir la cabana porcina en cadascuna de les granges com a mesura per reduir els purins».

Purins abocant-se en un sistema de tractament propi d'una granja d'Osona Foto: Brais G. Rouco / Directa

Respecte els nous tributs perquè la indústria ramadera pagui el cost de la depuració dels purins, prèviament el Síndic proposa que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) elabori un estudi sobre quina despesa comporta la depuració dels residus provinents de la cabana porcina. L'ACA, de fet, en aquest últim any, ja ha emès diversos dictàmens evidenciant que, malgrat les mesures preses des de l'administració i el sector, la contaminació per nitrats en els aqüífers continua igual o pitjor. D'aquí que, tal com es recorda en l'informe del Síndic, el 7 de juny passat l'ACA va comunicar que a partir d'aleshores passaria a informar desfavorablement sobre els nous expedients d'activitats ramaders que suposin un increment en la càrrega de nitrogen aplicada en els municipis on se'n generi un excedent i que estigui dins les anomenades zones vulnerables a la contaminació per nitrats d'origen ramader. El mateix Síndic ja afegeix que la decisió de l'ACA no ha estat ben rebuda pel sector ramader i porcí, que demana que el Departament d'Agricultura de la Generalitat faci d'intermediari en aquesta qüestió.

L'excés de nitrats provoca el mal estat en un 41% de les masses d'aigua subterrànies de Catalunya

Altres recomanacions que fa el Síndic en les conclusions del seu informe passen perquè, sobre la base de l'informe tècnic que va elaborar l'ACA el març passat, es redacti un programa d'actuació amb la participació del sector ramader i l'administració amb l'objectiu de recuperar de «forma immediata» els aqüífers contaminats, i que l'administració hi destini els recursos necessaris. Ribó també recomana que l'administració elabori i impulsi l'aprovació d'un règim sancionador específic, o que es revisi i actualitzi, adequant-se a la normativa, el Codi de bones pràctiques agràries en relació amb el nitrogen existent actualment, i especifiqui quins aspectes haurien de tenir rang de llei.

Aquest informe de l'ACA de 21 de març de 2016 i que el Síndic cita en més d'una ocasió en el seu informe, recorda Ribó, posa de manifest l'afectació de l'excés de purins en les captacions d'aigua per a l'abastament humà. Les dades de les anàlisis dutes a terme per l'Agència de Salut Pública de Catalunya, dependent del Departament de Salut de la Generalitat, assenyalen que s'ha detectat 139 municipis amb concentracions elevades de nitrats a la xarxa d'abastament d'aigua potable, la qual cosa ha obligat a clausurar pous. També, però, amb una especial afectació a les fonts. Segons dades de l'informe de l'ACA que cita el Síndic, l'excés de nitrats provoca el mal estat en un 41% de les masses d'aigua subterrànies de Catalunya.

Rètol advertint que l'aigua que raja d'una font de Manlleu no és potable Foto: Brais G. Rouco / Directa

El Síndic lamenta la falta de control, o consentiment implícit, de l'administració davant les males pràctiques ramaderes

Una qüestió on posa especial èmfasi l'informe del Síndic de Greuges és en els dèficits que hi ha hagut fins ara en la tasca de control de l'administració respecte la picaresca en la duplicació de

terrenys on aboquen els purins més d'una granja. Una realitat que, segons el Síndic, s'està donant «i n'és coneixedora l'administració». De fet, junt amb el pes de l'agroindústria en el PIB català i la degradació del medi ambient per l'excés de purins, la de la falta de control de l'administració és una de les tres conclusions finals del Síndic prèvies a les recomanacions que fa. Segons el Síndic, es constata que aquesta duplicació de terrenys on s'aboquen purins «ha estat fins ara una pràctica generalitzada, que s'ha pogut produir com a conseqüència de la manca d'estratègia i de control, o del consentiment implícit de l'administració».

El Síndic dóna en el seu informe un marge de confiança al Departament d'Agricultura, que segons diu està preparant una revisió a fons de la normativa de control de l'excés de purins. En aquest sentit, cita la reunió que, a instància del Síndic, va fer-se el 6 de juliol passat amb presència d'administració, sector ramader i entitats ecologistes. En aquella reunió, la directora general d'Agricultura i Ramaderia, Teresa Masjuan, va explicar que en els propers mesos s'ha de publicar una modificació de la normativa que passa, en paraules d'aquesta responsable política que recull l'informe del Síndic, per «crear un sistema viu i de confiança». Un exemple d'això, segons la directora general, és que es pretén que se sàpiga diàriament la traçabilitat de les dejeccions, d'on surten, per on passen i on s'acaben abocant. En tres anys es pretén que tot el sector estigui en el sistema pel que fa a l'ús del GPSS.

Aquest sistema de control a través del GPS que haurien de portar obligatòriament tots els camions que fan el transport de purins, perquè l'administració pugui saber en tot moment on passa cada litre de purí des que ha sortit de la granja, hauria d'impedir que s'aboquessin en un mateix camp residus ramaders de més d'una granja, tal com passa en l'actualitat i des de fa anys, sense que l'administració n'hagi acabat de fer el control de forma eficient. De fet, en aquella mateixa reunió del passat mes de juliol, el representant del GDT ja va advertir que a Dinamarca i Holanda no han solucionat el problema amb l'ús del GDS i de la tecnologia. En aquest sentit, el Síndic també fa un apunt crític cap a la veritable voluntat d'administració i sector: «Es disposa de la normativa per aconseguir, però la qüestió és si es disposa dels mitjans suficients i de la implicació de totes les parts afectades per poder assolir els objectius marcats, que en definitiva seria la contaminació 0».

Porcs d'una explotació d'Osona. El Síndic incideix en el seu informe de la possibilitat de reduir el nitrogen amb una bona gestió del purí a la granja mateix Foto: Brais G. Rouco / Directa

La tecnologia permet reduir l'índex de nitrogen en les dejeccions dels porcs

L'informe del Síndic inclou altres dades interessants, fruit de la consulta de diferents fonts. Entre elles, la memòria de 2015 del seguiment de l'estat ecològic dels cursos fluvials d'Osona a càrrec del Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis. Segons l'estudi, la concentració de nitrats és superior als valors obtinguts per a aquest paràmetre en els últims tres anys. En concret destaquen sobretot tres punts on la concentració de nitrats és superior a 10mg/l: el Meder a la Guixa a l'estiu, amb 10,4 mg/l; el Rimentol a la primavera, amb 16,2mg/l, i el Gurri al polígon industrial Malloles a l'estiu, amb 10,6mg/l. Entre les causes probables d'aquesta contaminació hi ha «el sobreadobament dels camps de conreu», que segons l'informe, «pot esdevenir un focus important de contaminació difusa de nutrients (nitrogen i fòsfor) als cursos fluvials d'Osona».

Ribó també entra en l'anàlisi de les millores introduïdes en els últims anys pel sector agroramader, tant en la composició dels pinsos que permet reduir la presència de nitrogen en les dejeccions dels porcs, com en la gestió de les granges mateix. Així, cita que dins de cada explotació ramadera es pot innovar, tal com s'està fent en algunes, en diversos sentits: des de la gestió de l'aigua, amb l'optimització dels abeuradors que s'utilitzen; amb l'adequació de l'alimentació, amb canvis en les dietes que poden suposar reduir significativament l'excreció de nitrogen i fòsfor, o amb l'adequació dels sistemes de tractament a la granja mateix. En aquest sentit, el Síndic fa especial èmfasi en la protecció especial de les petites explotacions que poden tenir més problemes per disposar de les eines i els recursos necessaris per fer una gestió correcta dels purins.